

Waarom Friezen protesteren

26 nov 2009
LEEWARDER
COURANT

Mensen demonstreren niet alleen uit onvrede, er zit een wereld aan redenen achter waarom mensen de straat op gaan, zegt de Amsterdamse sociologe Jacquélien van Stekelenburg. 'Als mensen zich kunnen identificeren met een groep zijn ze bozer en eerder geneigd mee te doen.'

HILBERT MEIJER

GPD

Verzet tegen de afvaloven in Harlingen, lage melk-prijzen bij Friesland Foods of een actiegroep voor vervroegde horecasluitingstijden, demonstreren lijkt Friezen in het bloed te zitten. Dr. Jacquélien van Stekelenburg, die aan de Vrije Universiteit in Europees verband onderzoek naar protestbijeenkomsten doet, spreekt vanavond in Leeuwarden onder de titel 'Waarom Friezen protesteren'.

Waarom demonstreren Friezen?

„Het makkelijkste antwoord is: omdat ze ontevreden zijn. Dat zou kunnen, maar dit antwoord is echt te simpel. De dynamiek van protest is veel

complexer. Demonstraties hebben te maken met vraag en aanbod: de vraag is het ontevreden publiek dat smeekt om protest, het aanbod zijn de sociale bewegingen of de politieke partijen die als mobilisatiemachines fungeren. Voorwaarde is wel dat je in een moeras van ontevredenheid wortelt. Als mensen het probleem niet zien, of protest niet als de oplossing zien, dan werkt het niet.”

Werkt de mobilisatie voor protesten anders dan vroeger?

„Vroeger had je traditionele organisaties die traditioneel protest organiseerden: je bent protestant, dus lid van het CNV, dus als het CNV een protest organiseert doe je mee. Tegenwoordig ligt het niet meer zo simpel. De organisatoren kunnen individuen zijn. In Friesland is daar een prachtig voorbeeld van; twee moeders hebben daar de actie 'vroeg op stap' opgezet (actie voor vroegere sluitingstijden van de horeca, red.). Dat lukt hen doordat ze met internet gemakkelijk een grote groep mensen kunnen bereiken.”

Is de ene bevolkingsgroep sneller te mobiliseren dan de andere?

►TE GAST

„Dat denk ik wel. Traditioneel had je de studenten en de arbeiders die vaak de straat op gingen, later de hoogopgeleide jonge blanke man. Je ziet nu wel dat protest een normalere manier geworden is om onvrede te uiten en ook de demonstrant zelf wordt steeds normaler. Een steeds grotere variëteit aan mensen gaat de straat op.”

Is het nog in zuilen te vatten? Gaan socialisten sneller de straat op dan protestanten?

„Ik denk dat er ook op protestniveau ontzuiling plaatsvindt. Zaterdag was ik in Rotterdam bij de demonstratie tegen verhoging van de AOW-leeftijd. De SP is daar aanwezig en de FNV, maar zo'n protest overstijgt de oude zuilen wel. Alhoewel, ik kreeg daar van een demonstrant te horen: jij bent van de VU (vanouds een gereformeerde universiteit, red.), dan mag je helemaal geen onderzoek doen naar demonstreren! Misschien is er her en der nog wel een protestant die zo denkt, maar het is niet meer de leidende gedachte in die zuil, voor zover je nog van een zuil kunt spreken.”

Is demonstreren een effectief middel om iets te bereiken?

„Dat is heel moeilijk te zeggen. Neem de antikruisrakettdemonstraties in de jaren tachtig, de

grootste protesten ooit. Die raketten zijn uiteindelijk niet geplaatst, maar de meningen zijn erover verdeeld of dat door de demonstraties komt. Er zijn ook mensen die zeggen dat de plaatsing sneller afgewend had kunnen worden zonder die demonstraties.”

Wat is de belangrijkste reden om straat op te gaan?

„Je kunt niet een belangrijkste reden aanwijzen, het wordt beïnvloed door de context, welke sociale beweging heeft gemobiliseerd? Mensen moeten zich kunnen identificeren met een groep. Dan zijn ze bozer en meer gegriefd en dan zijn ze ook eerder geneigd te participeren. Of mensen nu instrumenteel of ideologisch gemotiveerd zijn, ze zijn boos. Emotie speelt een erg grote rol om de straat op te gaan.”

Dat werkt samenbindend?

„Precies. In 2004 hadden we Nederland verdient beter, van de vakcentrales. Daar zong iedereen: 'Wij zijn, wij zijn woedend'. Dat werkt als cement.”

Dr. Jacquélien van Stekelenburg spreekt vanavond in Leeuwarden: WTC MICE hotel, 20.00 uur.